

for at sikre de større Godser paa Landet tilstrækkelig Arbejdskraft, er historisk set utvivlsomt rigtige; det har sikkert været den ledende Tanke, men det hører Fortiden til og har aldeles ikke noget at gøre hverken med den Hensigt, hvorudfra denne Lov er blevet til, eller fra hvilken den bliver fortsat. Det er, som det er blevet sagt, de smaa selvstændige Brug, dem, der kan bestaa uden at være et nødvendigt Tilhæng til noget andet, det er dem, man ønsker at oprette. Derfor er det ingenlunde udelukket, at Omstændighederne kan være saadanne, at Indehaveren søger en Bifortjeneste. Men det er jo netop den store principielle Forandring, at man kommer bort fra dette, væsentligst at være henvist til at arbejde paa de større Gaarde og drive sin egen lille Torp som Bierhverv, og over til at drive sit Erhverv selvstændigt. Nu er det klart, at det at oprette saadanne smaa Brug kan ikke under alle Omstændigheder være at aabne Vejen til Velstand for et Menneske; men man vil netop give Mennesker Lejlighed til ved deres eget Arbejde at komme i Gang og skabe sig en Velstand, som skyldes deres Arbejde og Virksomhed. Man kan jo godt sige, at ønskeligt var det, om man i de enkelte Tilfælde kunde give Laansøgeren det, som man undte ham af sit Hjerte, men Hovedsagen maa dog være netop den, at han kan faa det, som han er nødt til at have for at komme i Gang med sin Gerning. Naar derfor det ærede Medlem fra Rønne saa stærkt betonede, at man nu stiller større Krav, naar man forlange $\frac{1}{10}$ af 8,000 Kr., end den Gang, man kun forlangte $\frac{1}{10}$ af 4,000 Kr., er det klart. Men der er ingen, der tvinger en Mand til at begynde med en saa stor Ejendom som til 8,000 Kr. Selvfølgelig er den, der kan faa en saadan, bedre stillet, naar han har Pengene dertil; men har han dem ikke, og kan han ikke paa anden Maade skaffe sig dem, kan han jo begynde med det mindre og arbejde sig fremad til det større. Og det er nu alligevel ikke altid den værste Vej for et Menneske at begynde paa i denne Verden, saa jeg har ikke noget som helst imod denne Bestemmelse: at Laanegrænsen udvides.

Der staar i § 7, at man kan gaa over de 8,000 Kr. i Egne, hvor Jorden er særlig dyr, dog saaledes, at den Ejendom, man derved faar, ikke taber Karakteren af et Husmandsbrug, og det er ud fra Lovens Grundtanke vel egentlig ganske konsekvent; men jeg synes, det er forkert. Loven ønsker at skaffe Adgang til Jord for Folk, som tidligere har haft en større eller mindre Del af deres

Livsvirksomhed ved Jordarbejde, de skal have været ved Landbrug i en rum Tid, eller det skal være Daglejere eller Teglværksarbejdere eller saadanne, som samtidig har deres Virksomhed ved Landbruget. Det er en Bestemmelse, som principielt set er vanskelig at forstaa. Thi vil man skabe Adgang til selvstændige Hjem paa Landet og ikke dertil vil knytte den Betingelse, at man vil forbeholde Landets Jord for dem, der allerede er ude paa Landet, er der ingen Grund til at spørre andre ude fra at komme til at forsøge at skabe sig et selvstændigt Hjem derude. Og Risikoen bliver jo deres, fordi vi alle Vegne gaar ud fra, at Staten løber ikke nogen Risiko for sine Penge, da den har fuld Valuta for dem i Jord og Bygninger. Besætningen er jo ogsaa nok indbefattet i Prioriteten; men ved Vurderingen af, hvor stor en Sum Staten skal yde, tages der kun Hensyn til Jordens og Bygningernes Værdi, saa selv om der kommer en Klodrian derud, som ikke kan klare sig, vil Risikoen for Staten ikke være særlig stor. Og jeg synes ikke, at Loven skulde lægge Hindringer i Vejen for, at ogsaa Mennesker inde fra Byen kunde forsøge at skabe sig et selvstændigt Hjem ad denne Vej. Det er jo en Bestemmelse, der er taget med fra den gamle Lov; men jeg synes egentlig ikke, det er nødvendigt at bibeholde den.

Men endnu meget stærkere er den Klassedeling, der ligger i Ordet „Husmandsbrug“. Jeg gad vide, hvordan man i dette Øjeblik vil definere Ordet „Husmandsbrug“; det er mig ikke muligt at se, hvor den skarpe Grænse er mellem Husmandsbrug og Gaardmandsbrug. Jeg ser ikke megen Forskel mellem en Husmand og en lille Gaardmand, som sidder og driver sin Gaard med sin Kones og sin Families Hjælp og har et Par Trækkærfter i Form af et Par Heste eller Køer, hvad en Husmand, som har en større Husmandslod, jo ogsaa kan have. Saa vidt jeg ved, er der Gaardmænd, der er daarligere stillede end mangen en Husmand. Jeg synes, Grænsen er saa flydende, at den trænger til en fast Definition, men jeg synes, den er overflødig, jeg synes ikke, der er Grund til at opretholde forskellig Benævnelse. Det blev antydnet af det ærede Medlem fra Fuglebjerg (Martin Hansen), at vi kunde kalde det Jordbrug alt sammen, ikke blot Husmændenes, men ogsaa Gaardmændenes. Det, man vil fremhjelpe, er Brug, som væsentlig kan drives ved Besiddernes egen Arbejdskraft; man vil hjelpe dem til selvstændigt Hjem, men ikke til at oprette en Virksomhed, hvortil de i større